

Buiséad 2024

Athruithe ar Bheartas Cánach

Achoimre ar Bhearta Bhuiséad 2024 – Athruithe Beartais

Clár

		leath anac h
	Saincheisteanna nóis imeachta, teicniúla agus saincheisteanna ábhartha eile	iii
1	Achoimre ar Athruithe ar Bheartas Cánach Bhuiséad 2024	1
1.1	Réamhrá	1
1.2	Príomhchuspóirí beartais cánach i mBuiséad 2024	1
Táblaí		
Tábla 1	Bearta cánach a thabharfar isteach in 2024, € milliún	1

Saincheisteanna nóis imeachta, teicniúla agus saincheisteanna ábhartha eile

1. beartas ceartúchán

Is í foireann na Roinne Airgeadais a chuir na sonraí agus an anailís a leagtar amach sa doiciméad seo i dtoll a chéile; rinneadh gach iarracht cruinneas agus iomláine a chinntiú.

Más rud é go dtiocfar ar earráidí, cuirfear ceartúcháin agus leasuithe a dhéanfar i ndiaidh seo san áireamh sa leagan digiteach a bheidh ar fáil ar láithreán gréasáin na Roinne. Tabharfar eolas faoi mhóráthrú ar bith arna dhéanamh sa leagan ar líne.

2. táblaí

Tá roinnt táblaí sa doiciméad seo. Léirítear leo seo éifeacht na mbeart Buiséid ar raon beag catagóirí éagsúla saothraithe ioncaim agus cineálacha líonta tí.

3. slánú

D'fhéadfadh slánú tionchar a imirt ar iomláin i ngach tábla sa doiciméad seo.

4. cur faoi bhráid parlaiminte

Cuireadh an doiciméad seo faoi bhráid an Oireachtais (cuireadh i láthair go hoifigiúil é) ar an 10 Deireadh Fómhair 2023.

5. faisnéis bhreise

Tá faisnéis bhreise agus doiciméid ghaolmhara ar fáil ar láithreán gréasáin *Bhuiséad 2024* (www.gov.ie)

Caibidil 1

Achoimre ar Athruithe ar Bheartas Cánach *mBuiséad 2024*

1.1 Réamhrá

Tugtar breac-chuntas sa chaibidil seo ar na hathruithe ar an mbeartas cánach atá leagtha amach i *mBuiséad 2024*. Taispeántar i d**Tábla 1** thíos costas (curtha i láthair mar fhiigiúr diúltach) nó toradh (curtha i láthair mar fhiigiúr dearfach) na mbeart cánach; i roinnt cásanna, tugtar na costais a bhaineann leis an gcéad bhliain agus le bliain iomlán.¹ Oifigh na Roinne Airgeadais ag obair i gcomhar le comhghleacaithe sna Coimisinéirí Ioncaim a dhéanann na costais a mheas.

1.2 Na príomhchuspóirí beartais cánach i *mBuiséad 2024*

Agus beartas cánach á leagan síos, tá roinnt príomhchuspóirí aitheanta ag an Rialtas:

- > Tacú le hoibrithe;
- > Fiontraíocht a chur chun cinn;
- > Tacú le gealltanais an Rialtais maidir le tithíocht;
- > Cuidiú le líonta tí agus le gnólachtaí leis an gcostas maireachtála.

Agus na cuspóirí sin á gcur san áireamh, tá an Rialtas ag déanamh soláthair do na bearta cánach atá leagtha amach i **dtábla 1**. Tugtar achoimre sa tábla seo ar na príomhthionscnaimh beartais; tugtar tuilleadh sonraí i gcaibidil 2.²

Tábla 1: Bearta cánach a thabharfar isteach in 2024, € milliún

<i>Cánachas pearsanta: ag tacú le hoibrithe</i>	Costas/Toradh na Chéad Bhliana	Costas/Toradh Bliana iomláine
Cáin ioncaim	-975	-1,135
: ardú €2,000 ar an scoithphointe ráta chaighdeánaigh i leith cáin ioncaim		
: ardú €100 ar an gCreidmheas Cánach Pearsanta		
: ardú €100 ar an gCreidmheas Cánach Fostaí		
: ardú €100 ar an gCreidmheas Ioncaim Tuillte		
: ardú €100 ar an gCreidmheas Cánach Cúramóra Baile		
: ardú €100 ar an gCreidmheas Cánach Cúramóra Linbh do Dhuine Aonair		
: ardú €200 ar an gCreidmheas Cánach Linbh Éagumasaithe		
An Muirear Sóisialta Uilíoch (MSU)	-315	-365
: ardú 2% ar uasteorainn bhanda rátaí de €2,840		
: an ráta MSU 4.5% a laghdú go dtí 4%		

¹ Mura gcuirtear beart beartais cánach i bhfeidhm ó thús na bliana, beidh difríocht idir a chostas/toradh sa chéad bhliain agus idir a chostas/toradh i mbliain iomlán. Is meastacháin iad na fiigiúirí go léir bunaithe ar na sonraí is deireanaí atá ar fáil.

² Cuireann costas diúltach toradh in iúl.

: síneadh a chur leis an ráta níos ísle maidir le lamháltas MSU do shealbhóirí cártaí liachta go dtí 31/12/2025	-35	-35
---	-----	-----

Creidmheas cánach do phearsanra cabhlaigh ar muir - 0.5 -

: síneadh a chur leis an gcreidmheas cánach do phearsanra cabhlaigh ar muir go dtí 31/12/2024

<i>Tacaíocht d'Fhiontraíocht, d'Fhiontair Bheaga agus Mheánmhéide, don earráil talmhaíochta agus don aeráid</i>	Costas/Toradh na Chéad Bhliana	Costas/Toradh Bliana iomláine
Faoiseamh Cánach ar Ghnóthachan Caipitiúil d'Infheisteoirí Aingil		
: faoiseamh nua a chur ar fáil d'infheistíochtaí incháilithe i ngnóthachtaí nuathionscanta nuálacha ³	-	-55
Faoiseamh Scoir Cánach ar Ghnóthachan Caipitiúil⁴		
: an aoisteorainn a ardú ó 66 go 70 agus teorainn €10 milliún a thabhairt isteach ar an bhfaoiseamh atá le fáil do dhiúscairtí	-	-21
Faoiseamh d'Infheistíocht i dTrádáil Chorparáideach		
: an íos-tréimhse shealbháíochta TIF a chaighdeánú, an teorainn infheistíochta TIF a mhéadú agus soláthar a dhéanamh do leasuithe Rialachán Blocdhíolúine Ginearálta an AE	-	-
Creidmheas Cánach do Thaighde agus Forbairt⁵		
: an ráta a ardú ó 25% go 30% agus an tairseach íocaíochta do bhliain a haon a ardú ó €25,000 go €50,000	-	-27
Liúntais Chaipitil Luathaithe – Trealamh atá Tíosach ar Fhuinneamh (LCL TTF)⁶		
: síneadh a chur leis an scéim go dtí 31/12/2025	-7	-
Faoiseamh Scannán faoi Alt 481		
: an teorainn ar chaiteachas incháilithe a ardú ó €70 milliún go €125 milliún.	-10	-53
Micrighiniúint Leictreachais		
: an díolúine a ardú ó €200 go €400	-4.5	-4.5
Na Tairseacha Clárúcháin CBL		
: na tairseacha clárúcháin d'earraí agus seirbhísí a ardú	-5	-6
Faoiseamh i leith Gaol Fola (Dleacht Stampála)		

³ Ní bhainfidh aon chostas leis an bhfaoiseamh seo go dtí 2027 mar go gcaithfear infheistíocht a choinneáil ar feadh 3 bliana ar a laghad.

⁴ Ní bhainfidh aon chostas leis na hathruithe seo go dtí 2025.

⁵ Tá an costas a thaispeántar glan ó thoradh ó chánachas Cholún a Dó maidir leis an gcreidmheas cánach do Thaighde agus Forbairt. Ní bheidh aon chostas i gceist leis in 2024 mar gur in 2025 a dhéanfar éilimh i leith chaiteachas 2024 a chomhdú.

⁶ Déantar soláthar faoin scéim chun liúntais atá ann a luathú, agus tá an glanchostas neodrach dá bhrí sin thar shaol na sócmhainne.

: síneadh a chur leis an bhfaoiseamh go dtí 31/12/2028	-27	-27
Liúntais Chaipitil Luathaithe – Trealamh Sábháilteachta Feirme		
: síneadh a chur leis an liúntais luathaithe do chaitheamh agus cuimilt go dtí 31/12/2026	-1	-1
Feirmeoirí Oilte Óga agus Comhpháirtíochtaí Feirme Comharbais		
: an teorainn a ardú ó €70,000 go €100,000	-0.5	-0.5
Comhpháirtíochtaí Feirme Cláraithe		
: an uasmhéid faoisimh stoic is féidir a éileamh a ardú ó €15,000 go €20,000	-0.1	-0.1

<i>Tacaíocht do Thithíocht</i>	Costas/Toradh na Chéad Bhliana	Costas/Toradh Bliana iomláine
Cabhair le Ceannach		
: Leasú a dhéanamh chun aonaid a ceannaíodh faoi scéim ceannaigh inacmhainne na n-údarás áitiúil a áireamh agus síneadh a chur leis an scéim Cabhair le Ceannach go dtí 31/12/2025	-6	-181
Faoiseamh ar Thithe Cónaithe ar Cíos		
: faoiseamh €3,000 ar ioncam cíosa a thabhairt isteach do thiarnaí talún do 2024 ⁷	-45	-160
An Creidmheas Canach Cíosa		
: an creidmheas cánach do thionóntaí príobháideacha ⁸ a ardú go €750 agus an incháilitheacht a leathnú chun mic léinn “ar lóistín” a áireamh	-88	-88
Cáin ar Thithe Folmha		
: a ardú go dtí cúig huaire mhuirear CMÁ an áitribh	-	1

<i>Cánachas indíreach</i>	Costas/Toradh na Chéad Bhliana	Costas/Toradh Bliana iomláine
CBL		
: ráta CBL nialas a chur i bhfeidhm ar chlosleabhair agus ar ríomhleabhair	-2.5	-3
: ráta CBL nialas a chur i bhfeidhm ar ghriannphainéil do scoileanna	-0.5	-0.5
: An Ciste do Scéim Cúitimh Carthanachtaí CBL a mhéadú	-5	-5

⁷ Cuirfear faoiseamh i bhfeidhm ag an ráta caighdeánach 20%. €3,000 a bheidh i gceist leis an bhfaoiseamh do 2024, €4,000 do 2025 agus €5,000 do 2026 agus 2027, atá comhionann le creidmheas cánach suas le €600, €800 agus €1,000 faoi seach é do thiarnaí talún. Tiocfaidh deireadh leis an scéim in 2027. Beidh coinníollacha breise i bhfeidhm.

⁸ Do dhaoine nach bhfuil ag fáil tacaíochtaí tithíochta eile Stáit.

: an cúiteamh ar ráta comhréidh a laghdú go dtí 4.8% d'fheirmeoirí	15	18
Dleacht Mháil		
: ardú 75c ar phaicéad 20 toitín	7.5 ⁹	68
: ardú pro-rata ar tháirgí eile tobac.		

Cáin Charbóin	Costas/Toradh na Chéad Bhliana	Costas/Toradh Bliana iomláine
Cáin Charbóin^{10,11}	117	152
: An ráta a ardú ó €48.50 go €56.00 an tona CO ₂		
: ráta nua le cur i bhfeidhm ar bhreoslaí gluaisteáin ón 11/10/2023 agus ar gach breosla eile ón 01/05/2024		

Bearta cánach eile	Costas/Toradh na Chéad Bhliana	Costas/Toradh Bliana iomláine
: síneadh a chur leis an bhfaoiseamh ar Cháin Cláraithe Feithiclí (CCF) d'fheithiclí ceallra-leictreacha go dtí 31/12/2025	-27	-30
: ardú a chur ar an tairseach maidir le Míreanna Oidhreachta a dheonú	-1	-1.5
: an Tobhach ar Tháirgí Lochtacha Coincréite a leasú chun táirgí réamhthoilgthe a eisiamh	-7	-7
: Tobhach Bainc athbhreithnithe a thabhairt isteach do 2024	200	
: comhlíonadh	120	120

Bearta le dul i ngleic leis an gcostas maireachtála	2023	2024
: síneadh a chur leis an laghdú ar an Ráta MOT go dtí 31/03/2024	-49	-122
: síneadh a chur leis an ráta CBL 9% do ghás agus leictreachas go dtí 31/10/2024	-	-315
: faoiseamh cánach ar ús morgáiste a thabhairt isteach le haghaidh bliain amháin	-	-125
: síneadh a chur leis an bhfaoiseamh €10,000 ar Shochar Comhchineáil (SC) a cuireadh i bhfeidhm ar an Laghdú Bunaidh ar Luach Margaidh do chatagóirí áirithe feithiclí go dtí 31/12/2024	-	-
: síneadh a chur leis an meicníocht bharrchaolaithe €35,000 atá i bhfeidhm ar fhaoiseamh SC d'Fheithiclí Leictreacha go dtí 31/12/2025, €20,000 in 2026 agus €10,000 in 2027	-	-

⁹ Is é 2023 an costas céad bhliana do thoitíní, mar go gcuirfean an beart i bhfeidhm ón lá tar éis an bhuiséid

¹⁰ Ioncam gan CBL san áireamh.

¹¹ Déantar ioncam ó arduithe ar cháin carbóin a ghealladh go hiomlán do ghealltanais áirithe caiteachais. Féach ar Thuarascáil Caiteachais 2023 le haghaidh tuilleadh sonraí.